

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Кутепова Марина Володимирівна**, 1983 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2008 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Психологія»; у 2017 році – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова за спеціальністю «Психологія»; у 2020 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Міжнародне право», виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Публічне управління та адміністрування».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 16 липня 2026р. № 410-34, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –

Анатолія РАЧИНСЬКОГО, доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри регіональної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Рецензентів –

Юрія РУБАНА, кандидата технічних наук, завідувача кафедри державного управління Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Наталії ЛАРИНОЇ, кандидата педагогічних наук, доцента кафедри публічної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Офіційних опонентів –

Олександра КОРНІЄВСЬКОГО, доктора політичних наук, професора, головного наукового співробітника центру внутрішньополітичних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України;

Наталії БОНДАРЧУК, доктора наук з державного управління, професора, завідувача кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

на засіданні 09 вересня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» **Кутеповій Марині Володимирівні** на підставі публічного захисту дисертації «Особливості державної стратегії протидії інформаційній війні» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Дисертація виконувалась на кафедрі державного управління Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ.

Науковий керівник – Зубчик Олег Анатолійович, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державного управління Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою із дотриманням вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), та містить нові науково обґрунтовані результати, а саме:

уперше

- вітчизняній науці публічного управління та адміністрування здійснено теоретико-методологічний аналіз взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства Великої Британії та України, розроблено й обґрунтовано модель комплексного механізму вдосконалення взаємодії влади та суспільства в Україні в контексті сучасних демократичних трансформацій;

- обґрунтовано та розроблено семикомпонентну структурно-функціональну модель комплексного механізму удосконалення взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства в Україні, що забезпечується базовими нормативно-правовим, організаційним, інституційним та ревіталізаційним механізмами на засадах концептуалізації моделі «Держава партнерства» та інноваційних видів моделей адаптивного, інтегрованого та транзитивного типів; оновленим складом суб'єктів та об'єктів; специфічними принципами та підходами в контексті сучасних демократичних трансформацій;

- здійснено класифікацію інноваційних моделей удосконалення взаємодії влади та суспільства та науково обґрунтовано авторську концептуальну модель «Держави партнерства», вершиною якої є спільне творення суспільних цінностей, що базується на цифровому фундаменті (екосистема DREAM, платформа «ВзаємоДія») та трьох «колонах стійкості»: інституційній пам'яті публічної служби, процедурній стабільності регламентованого діалогу та ціннісній солідарності «суспільства гідності»;

удосконалено:

– інституційні засади формування моделі комплексного механізму удосконалення взаємодії урядових структур з інститутами громадянського суспільства Великої Британії та України у порівняльному вимірі крізь призму правової інституціоналізації громадських об'єднань, модернізацію органів публічного управління та умов воєнного стану, що сприяє забезпеченню правових основ та інтеграційних процесів взаємодії;

– структурно-функціональну характеристику нормативно-правового, організаційного, інституційного та ревіталізаційного механізмів, які направлені на забезпечення взаємодії органів публічної влади та громадянського суспільства в Великій Британії та Україні, інституціоналізацію процедур участі громадськості у партисипативному та цифровому врядуванні на принципах антикризової адаптивності, доказової політики», ефективності, підзвітності, інклюзивності, інституційної координації, субсидіарності, процедурної регламентованості участі, партисипативності, прозорості, системності, сталості, інституційної стійкості, субсидіарності;

– наукові методи та підходи до теоретичного аналізу переваг й обмежень адаптації англосаксонської моделі взаємодії влади і суспільства в умовах Брекзиту в розвиток східноєвропейської моделі взаємодії в українських реаліях;

набули розвитку:

– систематизація методологічних підходів дослідження взаємодії влади і громадянського суспільства Великої Британії та України та уточнення понятійного поля, зокрема: понять «взаємодія», «органи публічного управління», «громадянське суспільство» та дефініції «взаємодія органів публічного управління та громадянського суспільства Великої Британії та України в контексті демократичних трансформацій»;

– інтегровані види моделей – партнерсько-мережева, партисипативно-інклюзивна та співтворення; адаптивні види моделей – комунікативно-цифрова, партисипативно-інклюзивна, багаторівневого врядування; мілітарного волонтерства та транзитивна, що сприяли розробці моделі комплексного механізму удосконалення взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства в Україні;

– авторська концептуальна модель «Держава партнерства», яка забезпечує реалізацію принципів Good Governance та досягнення критеріїв ефективності (3Е), що є критично важливим для повосенної відбудови України;

– узагальнені практики відновлення (ревіталізації) активності громадянського суспільства до публічного управління в Україні в контексті сучасних демократичних трансформацій – реформуванні публічного управління, децентралізації, євроінтеграції та умов воєнного стану.

Здобувачка має 19 публікацій, у тому числі – 6 у наукових фахових виданнях України категорії «Б» (одноосібно); дві в інших виданнях України (1–

одноосібно та 1 – у співавторстві), а також 11 тез – у матеріалах науково-практичних конференцій, круглих столів. Наукові публікації відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами):

1. Кутепова М. В. (2026). Трансформація взаємодії органів публічного управління та інститутів громадянського суспільства в Україні: імплементація європейських стандартів крізь призму британського досвіду. *Наукові перспективи*, 2 (68). С. 329-340. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-2\(68\)-328-340](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-2(68)-328-340).

2. Кутепова М. В. (2025). Взаємодія органів публічного управління та громадянського суспільства у Великій Британії та Україні: теоретико-методологічний аспект. *Аспекти публічного управління*, 13 (4), с. 71-78. DOI: <https://doi.org/10.15421/152546>.

3. Кутепова М. В. (2025). Інституційний механізм взаємодії публічної влади та громадянського суспільства : адаптація британського досвіду для повоєнної відбудови та євроінтеграції України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*, 6. С. 38-44. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2025.6.6>.

4. Кутепова, М. (2024). Особливості інститутів громадянського суспільства в Україні та Великій Британії: загальні тенденції та національна специфіка. *Аспекти публічного управління*, 12 (2), 29–36. DOI: <https://doi.org/10.15421/152422>.

5. Кутепова, М. В. (2023). Громадські організації як інструмент децентралізації державної влади. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*, (7). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-7-02-03>.

6. Kutepova M. (2022) Development of Contemporary Devolution Processes in Great Britain. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*, (15), 20–23. DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2022/15-4/9>.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Анатолій РАЧИНСЬКИЙ, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри регіональної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна, без зауважень.

Олександр КОРНІЄВСЬКИЙ, доктор політичних наук, професор, головний науковий співробітник центру внутрішньополітичних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України. Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. Серед отриманих результатів дослідження, що визначає його наукову новизну, авторка на с. 29 вказує на розробку семикомпонентної (подані на с. 197-199) структурно-функціональної моделі комплексного механізму удосконалення взаємодії ОПУ та громадянського суспільства в Україні. За слушним висновком фахівців, якщо модель структурно-функціональна, то вона вже є описом механізму. Таке словосполучення за своєю суттю є нелогічним й тавтологічним, не позбавлене змістовного дублювання та стилістичної надлишковості (приміром це стосується поєднанням у ньому термінів модель і механізм, семикомпонентна модель і комплексний механізм) та потребує характеристики (конкретизації) семи компонентів, що визначають структурно-функціональну модель, а саме: чіткої характеристики саме організованих (структуризованих), різних за своїм форматом й цілеспрямованим практик такої взаємодії.

2. Друге положення логічно впливає із першого. Як неодноразово зазначається в дисертації (с. 30, 181, 207), удосконалення взаємодії ОПУ та громадянського суспільства в Україні відбувається «на засадах концептуалізації моделі «Держава партнерства», яка за своєю суттю є філософською концепцією й здебільшого знайшла своє відображення у публіцистиці, низці наукових публікацій. Водночас, важливість поєднання державних інтересів та приватної ініціативи задля відновлення України в умовах війни та у післявоєнний час актуалізує врегульовані українським законодавством (ратифіковані Україною міжнародні документи: стратегії, конвенції, рекомендації та ін.) механізми здійснення державно- приватного партнерства, соціального діалогу / соціального партнерства, залучення для реалізації суспільно важливих проектів (програм) громадських організацій, які мають доступ до грантових коштів від іноземних донорів. Отже, практичну значущість поданої до захисту дисертації підсилив би аналіз успішних практик соціального партнерства місцевої влади з «третім сектором» Великої Британії: функціонування державно-громадського стратегічного форуму у м. Лідс, проведення реформи «Next Steps».

3. Заслуговує на увагу подана у підрозділах 1.3. і 2.1. дисертації й побудована на широкому фактологічному матеріалі характеристика розвитку за останні три десятиліття нормативно-правової та організаційно-управлінської складових взаємодії ОПУ (переважним чином урядових структур, меншою мірою - органів місцевого самоврядування) та громадянського суспільства України. Втім, проведений авторкою дисертації ґрунтовний аналіз цієї проблематики дещо дисонує (без посилення на часові межі) з поданим на с. 38 висновком, що в Україні процес формування ефективної партнерської моделі взаємодії перебуває на початковій стадії інституційного становлення. Вже до подій, що отримали назву «Революція гідності», відбувався процес поетапного політико-правового та організаційно-функціонального забезпечення взаємодії

ОПУ та громадянського суспільства України на засадах європейських принципів належного врядування, мали місце спроби створення спеціального органу або підрозділу у структурі органів влади, Національного фонду розвитку громадянського суспільства в Україні з наданням фінансової допомоги ІГС за рахунок коштів Держбюджету України та іноземних донорів, інших джерел доходів тощо.

4. Посиленню практичної значущості дисертаційної роботи надало б більш конкретизоване авторське розуміння найголовніших пріоритетів переструктурування у повоєнний період усієї системи взаємодії (взаємовідносин) ОПУ та громадянського суспільства, базуючись:

по-перше, на історичних традиціях народовладдя (зокрема, на творчих пошуках ефективних організаційних, консультативно-дорадчих, комунікативних механізмів такої взаємодії за роки незалежності України), особливостях українського національного менталітету, моніторингу неурядовими аналітичними центрами готовності населення до прояву активної громадянської позиції, врахуванні суттєвого переформатування соціальної структури українського суспільства за наслідками війни;

по-друге, на результатах з'ясування можливостей для впровадження в Україні результативних практик, реально діючих форм і механізмів такої взаємодії у Великій Британії (як то створення спеціальних урядових органів - Офісу з питань розвитку ІГС та Урядової Служби Зв'язку, як централізованої структури управління, яка виконує функції служби зі зв'язків Уряду з громадськістю; розроблення позбавлених формально-символічного характеру та націлених на досягнення практичних результатів стратегічно-доктринальних та інших документів, серед яких варто виокремити Угоду про громадянське суспільство [між урядом Великої Британії та громадянським суспільством] (Civil Society Covenant)).

У вищезазначеному контексті логічним постає наступне питання: Впровадження якої моделі взаємодії (взаємовідносин) ОПУ та громадського суспільства авторка дисертації вважає найбільш дотичною до нинішніх українських реалій: (1) функціонально-інтегрованої (міністерської), (2) агенційної; (3) моделі, яка б поєднувала функціональне призначення обох вказаних моделей?

5. У частині категоріально-понятійного апарату дослідження. На с. 30, 99 зазначається, що в дисертації «Набули розвитку: ...уточнення понятійного поля [дослідження]», зокрема, поняття «громадянське суспільство». Напрошується наступне питання: Яким є авторське бачення змістовно-сутнісних характеристик концепту «громадянське суспільство»? (у висновках дисертації на с. 205 вказано, що її авторкою досліджено генезис ідеї громадянського суспільства від античності до сучасності). Запропонувавши авторське бачення змісту дефініції «взаємодія ОПУ та інститутів громадянського суспільства», яке цілком відповідає науковій термінології, за доцільне було б вказати, що її застосування в дисертації подано з правої точки зору (відповідає управлінській термінології, зокрема як сполучної ланки між

органами державної влади та ІГС). Адже у політологічному контексті інститут місцевого самоврядування є одним з інститутів громадянського суспільства.

Наталія БОНДАРЧУК, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування Дніпровського державного аграрно-економічного університету. Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. Характеризуючи британську модель партнерства та механізми спільного замовлення послуг у підрозділах 1.3 та 2.1, здобувачка акцентує увагу на високому рівні взаємодовіри між урядом і 3-м сектором. Потребує додаткової деталізації питання про те, як саме авторська модель «Держава партнерства» адаптована до нинішніх показників інституційної довіри в Україні та які додаткові управлінські запобіжники мають гарантувати, що делегування соціальних послуг громадським організаціям не призведе до ухилення органів влади від виконання своїх прямих конституційних обов'язків перед вразливими категоріями громадян.

2. Розкриваючи особливості адаптації британського досвіду в умовах Брекситу та асиметричної деволюції (підрозділи 2.2, 3.1), авторка вказує на загрози регіональної фрагментації. На нашу думку, розроблена здобувачкою концепція «захищеної децентралізації» вимагає чіткішого окреслення політико-управлінських важелів та координаційних процедур на рівні центральних органів виконавчої влади для гарантування унітарності та цілісності державного управління у процесі поствоєнного відновлення регіонів.

3. У підрозділі 2.2 та 3.2 авторка приділяє значну увагу питанням цифровізації публічного врядування (зокрема аналізу функціонування екосистеми DREAM, платформи «Взаємодія» та британського порталу «gov.uk»). Водночас робота виграла б від більш детального розкриття нормативно-правових та організаційних механізмів мінімізації ризиків «цифрового розриву» (digital divide) серед різних категорій громадян та органів місцевого самоврядування, що виникає при тотальному переході консультативно-дорадчих процедур у цифровий формат.

4. Аналізуючи практики ревіталізації громадської активності в умовах воєнного стану та децентралізації (підрозділи 2.3, 3.2), авторка слушно відзначає зростання суб'єктності волонтерських мереж та Рад ВПО. Проте доцільно було б глибше окреслити методику оцінювання результативності та соціального ефекту від залучення інститутів громадянського суспільства до прийняття рішень на муніципальному рівні, що дозволило б уникнути формалізму у діяльності консультативно-дорадчих органів.

5. Обґрунтовуючи прикладний інструментарій повоєнного відновлення (підрозділ 3.2), авторці доцільно було б приділити більшу увагу нормативно-правовим та організаційним механізмам взаємодії органів публічної влади з громадськими об'єднаннями у сфері освітньої та професійної підготовки фахівців, залучених до реалізації проектів відбудови України.

У дисертаційному дослідженні трапляються поодинокі стилістичні огріхи, використання надто розлогих складнопідрядкованих речень, що дещо ускладнює сприйняття авторської аргументації.

Список використаної літератури містить джерела, які вимагають приведення до вимог єдиного стилю оформлення.

Юрій РУБАН, кандидат технічних наук, завідувач кафедри державного управління Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. По-перше, у підрозділах 2.2 та 3.1 авторка детально аналізує британський досвід асиметричної деволюції (Шотландія, Уельс, Північна Ірландія) та децентралізації в умовах Брекзиту. З огляду на це, хотілося б почути бачення здобувачки: які саме інструменти забезпечення державної єдності та «Спільних рамок» (Common Frameworks), застосовані у Британії для збереження цілісності ринку та врядування після виходу з ЄС, можуть бути використані в Україні для мінімізації ризиків надмірної регіональної фрагментації у процесі повоєнної відбудови.

2. Обґрунтовуючи авторську концептуальну модель «Держава партнерства» (підрозділ 3.2), дисертантка робить акцент на залученні інструментів нового публічного менеджменту, зокрема механізмів спільного замовлення послуг (co production та joint commissioning). З тексту дисертації та публікацій авторки незрозуміло, яким чином, на думку авторки, в українських реаліях забезпечити баланс між підвищенням економічної ефективності надання публічних послуг залученими ГО та збереженням високих стандартів їхньої соціальної інклюзивності (Equity), не перетворюючи громадські організації *semi*-державні бюрократичні структури.

3. У підрозділах 1.3 та 2.1 здобувачка досліджує нормативно-правові засади та інституційну спадковість. Водночас, враховуючи прийняття в Україні у 2024 році Закону «Про лобіювання», цікаво дізнатися, наскільки український механізм реєстрації та звітності суб'єктів лобіювання здатний імплементувати британські етичні стандарти (зокрема, Принципи Нолана та Ministerial Code) для упередження непрозорого впливу бізнес-груп під виглядом ініціатив громадянського суспільства?

4. У тексті дисертації зустрічаються поодинокі стилістичні огріхи та надто громіздкі графічні/табличні конструкції (наприклад, у Розділі 1, с. 85, 102), що дещо ускладнює сприйняття авторської концепції.

Наталія ЛАРІНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри публічної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. Досліджуючи організаційний та ревіталізаційний механізми (підрозділи 2.1, 2.3), дисертантка відзначає позитивну роль Рад ВПО та

молодіжних рад як інструментів інституціоналізації громадянської участі під час війни. Наскільки, на думку здобувачки, ці консультативно-дорадчі органи є інституційно сталими, і які нормативні зміни потрібні для того, щоб після завершення воєнного стану вони не втратили своєї суб'єктивності у системі місцевого самоврядування? Це питання потребує чіткої відповіді, якої в тексті дисертації немає.

2. У підрозділах 2.1 та 2.2 другого розділу тексту та у 3.1 третього розділу дисертації Кутепова М. В. значну увагу приділяє аналізу інституційних наслідків Брекзиту та трансформації британської системи деволюції. Було б доцільно глибше проаналізувати та пояснити з огляду на це, як саме зміна регіональної політики та вихід Великої Британії зі структурної підтримки ЄС вплинули на автономію місцевих громад у взаємодії з центральними урядовими структурами, і які уроки з цього досвіду має врахувати Україна при реалізації стратегії євроінтеграції та регіонального розвитку.

3. Позитивним є те, що обґрунтовуючи авторську концептуальну модель «Держава партнерства» (підрозділ 3.2), здобувачка акцентує увагу на важливості розвитку локальної демократії та посиленні спроможності територіальних громад. Разом з цим, потребує уточнення питання механізмів публічної політики, яку обґрунтовує авторка для запобігання ризикам «політичного капіталу» або локального «захоплення влади» окремими елітами при запровадженні інструментів co-production та залученні громадських організацій до розподілу публічних ресурсів на рівні громад.

4. Звертають на себе увагу поодинокі стилістичні неточності та окремі позиції у списку використаних джерел вимагають технічного впорядкування відповідно до актуального стандарту ДСТУ 8302:2015.

Результати відкритого голосування:

“За” – 5 членів ради;

“Проти” – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Кутеповій Марині Володимирівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради, професор

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР НА
КАРАУЛЬНА Н.В.
10.09.2026

Анатолій РАЧИНСЬКИЙ